

Lyžaři, turisté a jasoně dymnivkový

seriál

**PŘÍRODA
VALAŠSKA**

Turistický areál Kohútka-Portáš v Novém Hrozenkově se může pyšnit nejen moderní sedačkovou lanovkou, ale i tím, že zde žije nejvíce jedinců vzácného motýla jasoně dymnivkového (*Parnassius mnemosyne*) na Valašsku. Motýli poletují hlavně na hřebeni Javorníků mezi Ztracencem a Makytou. Nejdále byli jasoni sledováni až u hráze přehrady Karolinka-Stanovnice. Osamocení motýli jsou známí z Nového Hrozenkova, Brodské a od železniční stanice Hódslavice.

Jinde v Beskydech již jasoni zmizeli.

Jasoně je červnový motýl, který jen neochotně a pomalu létá. Housenky žijí na zastíněných dymnivkách na pasekách či v řídkých lesích s křovinami.

Historicky byl téměř celý hřeben Javorníků odlesněný a pasený – páslo se i v řídkých lesících a v javořinách. V posledním století se však již skoro nepase a stále se zalesňuje smrkem, neopuštěné horské louky samovolně zarůstají. Poslední část hřebene s loukami zůstala díky existenci turistických chat a poté sjezdovému lyžování jen zde u Kohůtky. V první polovině století z Portáše dokonce startovaly i větroně!

O zdejší populaci jasoně psal již v roce 1932 huslenický evangelický farář a botanik Říčan a v roce 1945 pak entomolog Dernický. Přestože se o ní tak dlouho ví, nikdy nedošlo k jejímu zničení sběrateli, a to máme v Muzeu regionu Valašsko řadu kohútských jasonů.

Ještě nedávno bylo vymírání jasoně záhadou. Dnes již víme, že důvodem je mizení tradičního hospodářství a intenzifikace zemědělství a lesnictví. Motýl vy-

žaduje lesní světliny, výmladkové selské lesy a pařeziny. Tak vypadala ještě na počátku 20. století většina valašských lesů. Díky převodu na stejnověké lesy však oku lahodící selské lesy zmizely, čímž také došlo k postupnému ubývání až k téměř vymření tohoto krásného motýla.

Nyní jasoni pomáhá provoz turistického střediska, sečení sjezdovek a čištění a narušování zarostlých míst. Nic se ovšem nesmí přehánět, zničit jej může i přílišná péče – v dokonale posečeném a vyčištěném turistickém areálu motýl nepřežije.

RNDr. Lukáš Spitzer,
entomolog, Muzeum regionu
Valašsko, Vsetín